

НАСТАВНО-УМЕТНИЧКОМ ВЕЋУ

ФАКУЛТЕТА ЛИКОВНИХ УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ

Париска 16

11000 Београд

СЕНАТУ УНИВЕРЗИТЕТА УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ

Косанчићев венац 29

11000 Београд

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ И ОДБРАНУ ДОКТОРСКОГ
УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА И ПИСАНОГ РАДА

Могућности ликовног ишчитавања кичменог стуба

Изложба цртежа

кандидата Петра Ђорђевића

Комисија за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта „**Могућности ликовног ишчитавања кичменог стуба, Изложба цртежа**“ кандидата Петра Ђорђевића именована на седници Наставно-уметничког већа ФЛУ у Београду радила је у саставу:

1. мр **Добрица Бисенић** ред. проф. ФЛУ

2. мр **Катарина Зарић** ред. проф. ФЛУ

3. др ум. **Здравко Јоксимовић** ред. проф. ФЛУ

4. др ум. **Бојан Оташевић** ред. проф. ФИЛУМ

др ум **Драгана Станаћев Пуача**, ванредни професор ФЛУ у Београду (ментор) и донела је следећи закључак:

Биографија кандидата

Рођен 1986. године у Ивањици. Дипломирао на ФЛУ у Београду 2012. године одсек сликарство у класи професора Слободана Роксандића. Докторске студије уписао 2012. године на истом факултету. Тренутно ради на ФЛУ у Београду као асистент на предмету Пластична анатомија. Члан УЛУС-а од 2015. године. Добитник награде за цртеж на ФЛУ 2008. године.

Самосталне изложбе:

2017- Изложба слика под називом „Употреба машине” у Галерији Мостови Балкана, Крагујевац

2017- Изложба под називом „(Ре)конструкција Бахове главе. Превођење музике, изложба цртежа и једне слике”, Галерија ФЛУ, Београд

2015- Изложба цртежа под називом „ У кутији“ у Галерији Сингидунум, Београд

2015- Изложба слика и цртежа под називом „ Анатомске вежбе“ у Галерији Коларац, Београд

2011-Изложба слика у Галерији Завода за проучавање културног развоја, Београд

Групне изложбе:

2018- Пролећна изложба, у уметничком павиљону Цвијета Зузорић, Београд

2017/18-30x30, Зрењанин, Сремска Митровица, Панчево, Београд, Нови Сад

2017- Јесења изложба у уметничком павиљону Цвијета Зузорић у Београду

2017- „ Цртеж и његова сенка " у Галерији УЛУС у Београду

2017- Изложба „ Младост “ коју организује Ниш арт фондација у Нишу и Београду

2017- Пролећна изложба, у уметничком павиљону Цвијета Зузорић, Београд, Ниш, Требиње (БиХ)

2015- Изложба „ Нови „ у Галерији ФЛУ, Београд

2015- Годишња изложба у Галерији Коларац, Београд

2015- Изложба нових чланова УЛУСа у уметничком павиљону Цвијета Зузорић, Београд

2014- Изложба 30x30, Зрењанин, Сремска Митровица, Панчево

2012- Фестум, Галерија СКЦа, Београд

2012- Изложба радова архитеката ликовних и примењених уметности, градска галерија у Ивањици

2011- Шеста изложба „ Младост“ коју организује Ниш арт фондација у Нишу, Новом Саду и Београду

2010- Пролећна изложба у уметничком павиљону Цвијета Зузорић, Београд

2008- Прогресивне наде 3, интервенција у јавном простору

Анализа рада

Пред нама је сложено истраживање анатомије пластичних облика кичменог стуба и његовог дефинисање кроз иконографски модел изабраних радова из историје уметности и сопствених анатомских цртежа, као контролног механизма поновљеног читања. Таква згуснутост анатомског текста уводи нас у термин *ишчитавања* као поновног читања синтетизованог простора кичме „као простора главе, грудног коша и карлице“.

Структура текста

Рад има седам поглавља. У првом поглављу Кост као орган. Поглед ка унутра, разлози за облик – Петар разматра значење скелета у одређеним културама и у ренесанси, институционализовано као уметничко истраживање анатомије кроз академије, на графикама Корнелијуса Корта, затим изучавање скелета у анатомским цртежима кроз облик, грађу и функцију. Проучавање облика у односу на промену функције у модерној функционалној анатомији човека, важној науци као и уметницима; скелет као дубински разлог за пластичне промене облика на површини коже. Затим следе Кост – њена форма и грађа и Врсте и карактеристике зглобова. Потом У трактату о облику говори о идеалним пропорцијама кроз историју цивилизације и кроз визуру уметника, наводећи шеме које дефинишу односе идеалних пропорција: Витрувијев човек, модулус Готфрида Бамеса, Schmidt-ов канон пропорција. Треће поглавље Карлица. Портрет карлице започиње целином о костима карлице, а опис и откривање простора карлице преко Микаленђелових цртежа и идејом присутном у кватроченту. Анатомија као основа физиогномије – механика тела се не разликује од оне коју поседује душа. „Фигура у покрету је способна све да искаже... Желимо да покретима тела покажемо и кретање душе...“ драж покрета и динамичних облика. Петар уочава сличност облика карлице и костију главе, с једне и друге страдне кичменог стуба. По истраживањима антрополога „најважније тачке су уста или врх главе и дно кичменог стуба, јер душа овим каналом улази и напушта тело“ и данас се животињске карлице користе у церемонијалне сврхе. „Људско тело се састоји из две лобање, повезане змијом, лобање су свете и у ритуалном смислу садрже суштину особе.“ Глава и карлица су уведене у оквир објашњавања кичменог стуба, како би се затворио његов простор. За читање карлице користи и две слике Лусијана Фројда. Четврто поглавље је Грудни кош и пршљенови. Петар разматра Човека. Машину, механичке интерпретрације

тела у историји, филозофским текстовима и баналним аналогијама са машином, кроз необичне цртеже Андреаса Везалијуса који приказују човека као слојевито кретање костију, нерава и ткива, а што је фундаментални основ за описивање робота и машина. Наводи Хавела Марела и његову књигу *Човек и машина*, у којој се наглашава да се свака од активности коју врши, човек обрађује и реагује на сличан начин као машина: прима информације, обрађује их и реагује. Примљене информације и њихова обрада подразумева интеграцију приспелих и оних раније запамћених, где одговор може да варира од готово аутоматског одзива до одговора високог степена разумевања или логике. Затим, следи Механика дисања, померање ребара и кичменог стуба, грудни кош као динамична и активна целина састављена од чврстих али и од еластичних органа који му дозвољавају покрете. Петар разматра типове дисања, грудно и трбушно, и утицај кичме на екстензију ребара, затим говори о грађи ребара, грудној кости, мишићима који прекривају простор грудног коша, ишчитавајући слике Едгара Дега и цртеже Леонарда да Винчија и ишчитавањима простора грудног коша у делима Лусијана Фројда. Потом следи Описивање грудног коша и леђа, други део, кроз низ сопствених анатомских цртежа и ишчитавања цртежа Питера Пола Рубенса, затим торзоа Огиста Родена који је настојао да унутрашња осећања изрази покретљивошћу мишића, користећи у својим бистама нагиб, косину, како би физиономија постала изразитија. Роден у својим делима задржава уметничку контролу над гравитацијом... Затим следе ишчитавања слика Џени Савил и две слике Едгара Дега Купачица. Пето поглавље: Простор врата. Предео артикулације гласова и покрета започиње улогом студирања анатомије врата у цртежима наводећи Рудолфа Арнхајма да неке апстрактне пропорције могу да се преведу у визуелну форму... Леонардове речи „да четири покрета у људском телу артикулишу визуелну замисао о врату“. Ово поглавље инспирасано је Леонардовим цртежима главе и врата, као анатомски и цртачки потпуно савреног предлошка. Затим следе Облик и грађа пршљенова, Пршљенски лук и наставци, вратни део кичменог стуба, посебно првог, другог и седмог пршљена и Мишића који окружују вратни део кичменог стуба. Потом следи Описивање мишића врата у ренесансним сликама и цртежима, а пре свега Леонардовога Манускрипта: сагледавање тела контексту механичких принципа, откривање клиничке димензије објективног медицинског третмана, одвојеног од света људске емоције, осећаја и страсти. Микеланђело прилази анатомији на уметнички начин, користећи је као припремну скицу за своје

монументалне радове. Он тело посматра путем динамичких промена у форми приликом покрета. Следи низ ишчитавања цртежа и слика и једног и другог споменутог аутора и Антониа ди Јакопа Полајиуола. Следи понашање кичменог стуба у току контракције мишића врата, у покретима флексије, екстензије, бочног прегибања и увијања главе, кроз „анатомска ишчитавања“ Франца Месершмита. Следи Однос гркљана и вратног дела кичменог стуба са ишчитавањем Џозефа Маурера, затим Тумачење пластике врата и главе у радовима Франца Месершмита. Шесто поглавље Глава као део кичменог стуба. Епицентлар пажње почиње са разматрањем лица као медијума: зашто је лице важно, Распоред, облик и функција костију лобање и лица, Кости главе, О основним особинама мишића и Опозицији мишића главе, њиховим припојима. Потом следи пројекција костију лобање и лица на кожу при одређеном положају главе и врата и о модерној технологији реконструкције главе на основу скелета. Наука користи прецизне податке, а уметник користи свој осећај за простор и масе унутар њега, али и уз познавање и употребу одређених ликовних стандарда и анатомских правила. Следе ишчитавања Лусијана Фројда и низа анатомских цртежа аутора. Затим следи Теорија порекла костура главе, Goethe-Okenova пршљенска теорија, Huxley-ова критика пршљенске теорије, скретање кроз ембриологију на Gagenbauer-ову сегментациону теорију о пореклу лобање. Седмо поглавље Реконструкција Бахове главе започиње кратким прегледом реконструкције лица кроз различите културе и цивилизације и увидом у данашње реконструкције лица. Од Традиционалне технике реконструкције, преко Суперпозиције до 3D компјутерске реконструкције лица у којој Ђорђевић у потпуности прати и ишчитава сложена анатомска образложења, уочавајући важне тачке лобање и лица, неопходне за реконструкцију. Данашње реконструкције које врше форензичари и археолози, базирају се управо на чврстом анатомском знању уметника, који успостављају везе између мера и облика. Потом следи историјат реконструкције Баховог лица од стране Вилхелма Хиса, преко Розентала до Каролине Вилкинсон. Непозната локација његовог гроба, веровање да је Бах сахрањен у посебном ковчегу, што је касније знатно помогло у истрази. Пронађена глава имала је карактеристичну форму. Њена фацијална реконструкција, положај гроба, природа ковчега и процена старости скелета и његове одлике (оргуљаша), указивале су на Баха.

Уметнички пројекат овог докторског истраживања је (Ре)конструкција Бахове главе. Изложба је постављена у Галерији ФЛУ, као изложба анатомских цртежа и једне слике,

Бахова глава из 2017. (240x190). У *Бахову главу* Петар улази очима анатома, читањем музике Јохана Себастијана Баха, а узбуђен чињеницом ненадмашне лепоте узорка музике: порука коју је човечанство послало у свемир, као део свог фонографског записа. Три Бахове композиције снимљене су на златној фонографској плочи, коју је сонда Voyager однела у свемир 1977. и која још увек путује. До граница Дубоког свемира, заједно са ланцима ДНК и хемијском формулом Земљиног света.

Архитектоничност Бахове музике Петар препознаје у савршеној складности људске унутрашњости, у изворишту човекових облика, у скелету. Сусрет са људским костуром је суштинска спознаја о природи људског постојања.

Анатомски цртежи већег формата одају утисак потпуне перфекције, савршено изведени, у једном даху, без заустављања... Има се утисак да се перо никад не диже са површине папира. Кичма се исцртава са свим својим сложеним карактером и у контексту осталих анатомских целина уверљиво, течно, елокветно... И то су сигурно најбољи радови. Лепота и богатство тих цртежа је у савршеној функционалности и беспрекорности анатомске чињенице. Као да нису изведени људском руком...

У њима влада потпуни склад, потпуна хармонија.

Савршенство творевине.

Сусрет с Творцем.

Бахова музика.

Критички осврт референата

Писани део докторског уметничког истраживања Могућности ишчитавања кичменог стуба, Изложба цртежа, кандидата Петра Ђорђевића представља кохерентан и уједначен текст, добро структуриран и симултано развијан, кроз анатомски и историографски контекст истраживања. Анатомска чињеница је осветљена на језгровит и сврсисходан начин, неопходан за разумевање пластичних облика и њиховог функционисања у сложеним међузависним односима и условљеностима. Исто тако комплексна веза успостављена је између анатомске информације и изабраних дела из историје уметности и

сопственог анатомског цртежа, за читање кичменог стуба. Тиме је достигнута мера препознавања, идентификације и ишчитавања комплексног текста пластичне анатомије облика. Текст је инициран на исти начин као и уметничко дело: инспирисан и надахнут Баховом главом. То је био нуклеус почетка, праидеја сваког садржаја. Сагледати главу као део кичменог стуба, прочитати целовитост човека. Од карлице (тла), преко (успона) кичме до (врха) главе.

Оцена резултата, закључак са образложењем уметничког доприноса рада

Све што се каже у анатомским текстовима и читањима настаје као последица цртачког интересовања и преиспитивања у низу анатомских цртежа костију, скелета и различитих целина: кичмени стуб и карлица, лобања и кичмени стуб, грудни кош и карлица. Цртежи костију и анатомских целина доведени су до степена перфекције, јер је ниво интересовања и понављања изузетан, а анатомска чињеница као непрестано полазиште – предмет је сталног новог и новог цртачког промишљања и анализе. Што је садржај информација у њој већи, то је моделовање и исцртавање линија концентрисаније и сложеније, а изразита је и способност да се кост цртачки сагледа у свој својој специфичности и кроз све углове и карактере функционисања дефинише и цртачки разуме. Хармоничност тако сложене међузависности елемената и анатомске целине израста са изузетном уверљивошћу, а лепота цртачког језика доведена је до перфекције и одаје утисак потпуног склада, логичности и елеганције. Елокветност цртачког језика открива се и у текстовима, као непрекинути ток анатомских читања.

Докторско уметничко истраживање Могућности ишчитавања кичменог стуба, Изложба цртежа, кандидата Петра Ђорђевића је аутентичан и интригантан садржај, који у епицентар пажње поставља читав низ тема и питања: Тело као променљив садржај; Тело као предмет (поновног) анатомског истраживања и (ре)дефинисања; Тело као мистични садржај: Бахова глава; Тело код Микеланђела, Портрет карлице; Леонардово тело: Витрувијев човек; Тело код Лусијана Фројда, Процепи модерног света.

Имајући у виду аутентичност истраживања, прецизност образложења и симултаност у промишљању, а уз референтну литературу, комисија сматра да је кандидат Петар Ђорђевић успешно образложио тему **Могућности ликовног ишчитавања кичменог**

стуба. Изложба цртежа и свој докторски уметнички пројекат и предлаже Наставном уметничком већу Факултета ликовних уметности да усвоји овај извештај и достави га Сенату Универзитета уметности, да би се одредио датум одбране рада.

мр **Добрица Бисенић** ред. проф. ФЛУ

др ум. **Катарина Зарић** ред. проф. ФЛУ

др ум. **Здравко Јоксимовић** ред. проф. ФЛУ

др ум. **Бојан Оташевић** ред. проф. ФИЛУМ

др ум. **Драгана Станаћев Пуача**, ванр. Проф. ФЛУ, ментор
